

רק מיטוט שלטון חמאס והכרעתו הצבאית יביאו לצמיחתם של כוחות פוליטיים חדשים ברצועה

written by רות פינס פלדמן | 15.01.2024

ניתוח מדוקדק של מלחמות העבר יצביע על הקושי שעמד בפני מנהיגי המדינות לשרטט מראש את תמונת היום שאחרי. לאופן בו התפתחה המלחמה בפועל ¹ הייתה השפעה מכרעת על כך, הרבה יותר מאשר לרצונם של המנהיגים ולתכניות שהותוו לפיו.

גם בחלף חמישה עשורים, עדיין מתקיים ויכוח ער על מטרותיו של סאדאת במלחמת יום כיפור. קיימת נטייה לנסח את מטרות המלחמה ההיא לפי התוצאות המדיניות שנקבעו בוועידת קמפ דויד. ואולם, לאמיתו של דבר הנשיא סאדאת נכשל בנסיונו להשיג בדרך צבאית את המטרה העיקרית ² השבת כל סיני לריבונותה של מצרים. זה התאפשר בדרך מדינית רק שנים לאחר המלחמה ורק לאחר לחץ כבד שהופעל מצד ארה"ב על מצרים וישראל.

גם במבצע סיני ב-1956, הידוע כמלחמת סואץ, קווי הגבול בסוף המלחמה נקבעו על ידי לחץ בין-לאומי, ללא קשר למטרות המלחמה המקוריות של ישראל ובנות בריתה. במלחמת ששת הימים לא הייתה לישראל מטרה ברורה לכבוש שטחים כה נרחבים, אותם כבשה לבסוף במלחמת בזק, אך האופן שבה התפתחה המלחמה וסיומה המהיר וההחלטי אפשרו לה להחזיק בשטחים שכבשה מבלי שגיבשה מראש תכנית אסטרטגית כללית להחזקת שטחים אלו ולסיפוח חלק מהם.

ובחזרה למלחמה בעזה ³ רק מיטוט שלטון חמאס והכרעתו הצבאית יביאו לצמיחתם של כוחות פוליטיים חדשים ברצועה ובזירה הפלסטינית בכלל. או אז יועלו גם פתרונות יצירתיים ל"יום שאחרי", כאלה שלא היו קיימים לפני כן. סילוק חמאס כריבון בעזה, יספק הזדמנות לכוחות פוליטיים חלופיים, ואף אולי מתונים יותר, להרים ראש.

בינתיים, נכון יהיה לשרטט ולדון במגוון תרחישים אפשריים ל"יום שאחרי" ולא להתמקד בתרחיש אחד אפשרי. רק מתוך אותו ריק וכאוס שלאחר מיטוט חמאס, תוכל לצמוח תקווה לסדר יום חדש ברצועה.

בשלב זה לישראל קל יותר להגדיר מה היא לא רוצה בעזה, ואין לזלזל בהגדרה זו שמתוכה יכולים הן בדרג הצבאי והן במערך המדיני לגזור לפחות חלק ממשימותיהם: עזה מפורזת ביטחונית, בלי שלטון חמאס, בלי שלטון רש"פ, ללא כיבוש ישראלי, וללא אחריות ישראלית על ההיבטים האזרחיים.

על ישראל לנקוט גישה אחראית שיש בה גמישות ² מהסוג שתאפשר לישראל להתאים את המדיניות באופן דינאמי למציאות המתהווה, לצד חתירה בלתי מתפשרת לעיצובה בהתאם לאינטרסים החיוניים לה. לפי שעה, המשימה העיקרית היא עדיין להמשיך במלחמה עד למיטוט שלטון חמאס. זה המפתח לעתיד אחר במזרח התיכון וזו נקודת המוצא לכל דיון שהוא על היום שאחרי.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 15.1.2024.